

Csiby Mihály

Csiby Mihály festőművész-tervező sokrétű alkotó tevékenysége során viszonylag későn került kapcsolatba a kisgrafikával, de ez a kapcsolat nem vált rövidéletű kiterővé, mint annyi más művész esetében, hanem mind meghittebben, bensőségesebben alakult. Ezt igazolják a művész vésője alól kikerülő egyéni megfogalmazású, jól komponált és tartalmas linómetszetek: ex librisek és alkalmi grafikák.

A művész (lakik: Budapest XVI., Veres Péter u. 70.) Budapesten született 1922-ben. A középiskola elvégzése után művészeti tanulmányait *Gallé Tibor* szabadiskolájában kezdte, majd az Iparművészeti Főiskolán *Leszkovszky György* festőszakosztályán tanult 1945-ig. A hadifogságból hazatérve először az Erdészeti Tudományos Intézet vadgazdasági osztályán dolgozott, majd a Mélyéptervhez került, itt tette le az építőipari államvizsgát.

Művészi pályafutására meghatározó jelentőségű lett a *Fauna Hungariae*, a magyar állatvilágot részletesen tárgyaló kiadványsorozat 1955-ös megindítása. Ennek illusztrálására vállalkozott Csiby Mihály. Mint a Természettudományi Múzeum külső munkatársa, többezer rovar képét rajzolta meg. Munka közben közelről szemlélhette a természet világának rejtett szépségeit, s a sokszor mikroszkopikus részleteket ábrázoló, felnagyított rajzai nemcsak a tudós bűvárokat elégítik ki szakmai tökéletességükkel, hanem esztétikai élményt is nyújtanak a szemlélőnek. Csiby Mihály a természeti formák pusztá ábrázolásánál azonban tovább lépett: a szín- és formagazdag rovarvilág számos festményének, olaj- és temperaképének lett inspirálója. „... a modell — a rovar — már mint asszociációt ösztönző képmotívum szerepel. Ezekben a művekben expresszív erővel bontakozik ki az élő természet vizuális varázsa és a művész gondolatvilága, melyek

együttesen adják a művek intellektuális tartalmát” — olvassuk egyik kiállításának ismertetőjében.

Hosszú volna a sor, ha valamennyi kiállítását számba venni kívánnánk: a Magyar Nemzeti Múzeumtól kezdve a vidéki, főleg a helyi múzeumokban megrendezettekig, valamint a külföldieket is felsorolva, hiszen csupán Csehszlovákiában is öt kiállítás, valamint a berlini és a baseli bemutató gazdagítja a listát. Mukáit bemutatták a Salzburiban 1969-ben megrendezett *Jel és szimbólum ma* című nemzetközi kongresszuson is.

Első kisgrafikai 1961-ből valók. E munkái túlnyomó többségükben linólemetszetek, bár több metszettel bonyolította, hogy a fametsző vésőt is biztos kézzel tudja használni, és csak sajnálhatjuk, hogy kevés ilyen technikájú művet készített. Témakálaja igen változatos. Nagy helyet foglal el benne a természet világa, azonkívül szívesen metsz arcképeket, történelmi jeleneteket is, amelyek elkészítését gondos tanulmányokkal támasztja alá. Kisgrafikáiban fontos szerepet játszanak a szimbólumok. Az aprólékosan megmunkált részletek lendületesen vezetett vonalakkal határolt fekete felületekkel váltakoznak, a kiegyensúlyozott kompozíciókba pedig szervesen illeszkednek a betűk. Ezek a kisgrafikák a kiállításokat látogató nagyközönség előtt sem ismeretlenek, szerepeltek például az évente megrendezett országos kisgrafikai találkozók kiállításain, valamint a *Ceglédi Ősz* nevű rendezvénysorozat kisgrafikai-bemutatóin is. Külföldön a nemzetközi exlibris-kongresszusokon is láthattuk műveit, legutóbb az 1980-ban Linzben megrendezett kongresszus tárlatán. A hazai kiállítások közül ki kell emelnünk a Természettudományi Múzeum és a Kisgrafika-barátok Köre által 1976-ban *Természet világa a kisgrafikán* címmel rendezett kiállítást. Ezen Csiby Mihály nemcsak műveivel vett részt: tőle származott a gondolat is, amely a legrangosabb magyar kisgrafika-kiállítások egyikének megrendezéséhez vezetett. Szakértő gárda bírálta el a kiállításra kerülő ex libriseket és alkalmi grafikákat, s a tematikán belül Európa mai kisgrafika-művészetének keresztmetszetét láthattuk. Csiby Mihály a rendezés valamennyi szakaszának lelke volt. Szervezőkészsége, a művészi szép közkinccsé tételének vágya és önzetlen lelkesedése számos más kiállítás létrejöttét is eredményezte. Ezeket az adottságokat méltányolva kérték fel, hogy vállalja el a Kisgrafika-barátok Körének titkári tisztségét.

Semsey Andor

